

leiderdorp

CONCEPT PARTICIPATIEBELEID

“SAMEN DENKEN. SAMEN DOEN. VOOR LEIDERDORP”

28 mei 2025

1. Voorwoord

Samen bouwen aan Leiderdorp: participatie als fundament

In Leiderdorp geloven we dat de kracht van onze gemeenschap schuilt in de betrokkenheid van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Samenwerking en dialoog vormen de basis voor een leefbare, duurzame en toekomstbestendige gemeente. En de mogelijkheden om mee te doen en te denken zijn voor Leiderdorp van groot belang. Een hechte gemeenschap die zeer betrokken is, dat is Leiderdorp.

Met de invoering van de Omgevingswet en de wet Versterking participatie decentraal niveau is participatie niet alleen verplicht, echter ook zeer wenselijk en nodig. Participatie benadrukt het belang van vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving en ook zeker in het sociale domein als het aan Leiderdorp ligt. Participatie stelt ons in staat om samen met onze gemeenschap plannen te maken die breed gedragen worden en aansluiten bij de behoeften en wensen van onze inwoners en belanghebbenden.

Naast dat het een wettelijke verplichting is, introduceren we vooral ook een nieuw participatiebeleid omdat het ook veel oplevert. Dit participatiebeleid vervangt samen met de participatieverordening het bestaande Protocol Interactieve Beleidsontwikkeling, het IBO-protocol. Dit beleid is ook afgestemd op de unieke kenmerken van Leiderdorp. Het biedt duidelijke kaders en handvatten voor zowel de gemeente als initiatiefnemers om participatie effectief vorm te geven.

Onze ambitie is helder: we willen een open en transparante overheid zijn die actief luistert naar haar inwoners en samenwerkt aan oplossingen. Door participatie centraal te stellen, versterken we de democratische besluitvorming en vergroten we het vertrouwen in het gemeentebestuur en in elkaar.

Laten we samen de toekomst van Leiderdorp vormgeven,

Gebke van Gaal

Wethouder bestuurlijke vernieuwing en participatie

Sociaal café - een voorbeeld van participatie

Vanaf 2017 is het sociaal beleid van de gemeente Leiderdorp vastgelegd in de sociale agenda. Dit bepaalt het maatschappelijk beleid voor de komende jaren. Het is een plan voor het hele sociale domein. Het sociaal domein bestaat uit alle organisaties, diensten en voorzieningen die mensen ondersteunen. Het zorgt er ook voor de leefbaarheid voor de mensen te vergroten en het meedoen in de maatschappij te bevorderen. In de sociale agenda staan maatschappelijke doelen. In de sociale agenda staan de doelen rondom: zorg en ondersteuning, welzijn, sport, kunst en cultuur. In december 2023 heeft de gemeenteraad de nieuwe sociale agenda Leiderdorp vastgesteld. Dit stuk is opgesteld samen met inwoners en partners. Om deze agenda uit te voeren komt de gemeente met diverse organisaties een aantal keer per jaar bijeen in sociaal cafés. Steeds is er een onderwerp waarbij organisaties meedenken en meedoen met de gemeente om samen doelen te bereiken.

2. Wat is participatie en waarom is het belangrijk?

Participatie betekent letterlijk "meedoen". In het kader van het gemeentelijk beleid bedoelen we met participatie dat inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden actief worden betrokken bij plannen, beleid en besluitvorming die hen raken. Het is een proces waarin ideeën, zorgen en wensen van belanghebbenden een plek krijgen in de afwegingen die de gemeente maakt.

Participatie is geen doel op zich, maar een middel om tot betere besluiten en meer draagvlak te komen. Het zorgt ervoor dat beleid beter aansluit op wat leeft in de samenleving en helpt bij het vroegtijdig signaleren van kansen en knelpunten.

Participatie start vaak met een idee, project of een plan. Dat kan van alles zijn. Soms is het nieuw beleid van de gemeente. Dit zijn afspraken en regels over een onderwerp in het bijzonder. Een ander voorbeeld is het biodiversiteitsplan, of dat de gemeente een nieuwe speeltuin wil aanleggen met de buurt, een nieuwe inrichting van een wijk realiseren, of het bouwen van nieuwe woningen. Inwoners en organisaties kennen Leiderdorp als de beste en een plan kan een positief of negatief gevolg hebben voor een specifieke buurt of inwoners. De gemeente wil daarom ook weten wat het plan betekent voor inwoners en organisaties. Samen denken en samen werken, maakt projecten beter.

3. Welke vormen van participatie zijn er?

In Leiderdorp onderscheiden we drie soorten participatie, elk met een eigen dynamiek en rolverdeling tussen gemeente, inwoners en andere betrokkenen.

a. Inwonersparticipatie

Bij inwonersparticipatie neemt de gemeente het initiatief, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van beleid, het herinrichten van een wijk of het opstellen van een visie. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden actief betrokken om mee te denken, advies te geven of samen te werken aan een oplossing.

De gemeente organiseert het participatieproces en weegt de inbreng van deelnemers zorgvuldig mee. Deze vorm is belangrijk voor het versterken van draagvlak, het benutten van lokale kennis en het verbeteren van de kwaliteit van besluiten.

Voorbeelden:

- Ontwikkeling van de Omgevingsvisie
- Herinrichting van een straat of park vanuit de gemeente
- Beleidsvorming rond duurzaamheid of mobiliteit

b. Overheidsparticipatie

Overheidsparticipatie betekent dat de samenleving of een inwoner zelf het initiatief neemt. Denk aan een initiatief van buurtbewoners, verenigingen of maatschappelijke organisaties. En de gemeente sluit daarop aan, faciliteert, denkt mee en ondersteunt waar nodig.

Dit vraagt van de gemeente een open houding en het vermogen om ruimte te geven. Overheidsparticipatie past goed bij initiatieven van onderop en bij vormen zoals het uitdaagrecht, waarbij inwoners taken van de gemeente (deels) overnemen.

Voorbeelden:

- Een buurtinitiatief voor een gezamenlijke tuin
- Een bewonersgroep die een speeltuin wil beheren
- Een voorstel vanuit inwoners om een gemeentelijke taak anders en beter uit te voeren

c. Privaat georganiseerde participatie

Bij privaat georganiseerde participatie is een externe partij de initiatiefnemer, zoals een projectontwikkelaar, zorginstelling of woningcorporatie. De verantwoordelijkheid voor het betrekken van de omgeving ligt bij deze partij. De gemeente stelt kaders en toetst of de participatie zorgvuldig is georganiseerd.

De gemeente kijkt of de omgeving voldoende is geïnformeerd en betrokken, en of signalen en wensen goed zijn meegenomen in het uiteindelijke voorstel. Dit is vooral relevant bij gebiedsontwikkeling of woningbouw. Ook commerciële projecten zoals een zendmast willen plaatsen of een commerciële sportvoorziening realiseren vallen onder privaat georganiseerde participatie. Echter de manier waarop een derde partij dit vorm

geeft is anders, valt buiten de scope van dit participatiebeleid. Een mogelijk stappenplan kan in de toekomst verder worden uitgewerkt. .

Voorbeelden:

- Nieuwbouwprojecten met informatieavonden voor omwonenden
- Herontwikkeling van een maatschappelijk vastgoedlocatie
- Plannen voor een commerciële sportactiviteit met impact op een wijk

Door deze drie vormen van participatie te onderscheiden, zorgen we in Leiderdorp voor duidelijkheid en wederzijdse verwachtingen. We geloven dat een goed ingericht participatieproces bijdraagt aan betere resultaten, meer vertrouwen in de overheid en een samenleving waarin iedereen een stem heeft en ook weet waar over geparticipeerd kan worden.

Soms heeft een inwoner een idee en noemen we het toch geen participatie. Voorbeelden zijn een aanvraag voor omgevingsvergunning, een subsidieaanvraag, of de organisatie van een evenement. Hiervoor hebben we andere regels. Dit staat uitgelegd op de website van Leiderdorp.

Participeren, ideeën melden, meedenken, meepraten en meedoen kan op allerlei manieren: op bijeenkomsten, via het invullen van een vragenlijst, inspreken tijdens de gemeenteraad, bezoeken van een collegespreekuur. In hoofdstuk 6 van dit document leggen we dit verder uit.

4. Welke doelen heeft de gemeente

Participatie is waardevol voor iedereen die betrokken is bij Leiderdorp. Door met elkaar in gesprek te gaan, inwoners, ondernemers, organisaties én de gemeente, komen we tot betere plannen en oplossingen voor onze leefomgeving.

De gemeente ziet participatie niet als een verplicht nummer, echter juist als een kans om beleid en uitvoering te verbeteren en het vertrouwen in de overheid te versterken. Door met elkaar te praten, leren we elkaars belangen, zorgen en ideeën beter begrijpen.

Maar ook als participatie niet verplicht is, kiest Leiderdorp er bewust voor om in gesprek te gaan met de samenleving. Want een goed idee kan overal vandaan komen.

Wel is het belangrijk om duidelijk te zijn: niet elk idee kan worden uitgevoerd. Soms zijn er juridische of financiële grenzen, of zitten er grote risico's aan een voorstel. En soms maakt de gemeenteraad een afweging die niet met de meerderheid van reacties overeenkomt. Dat betekent niet dat participatie zinloos is, integendeel: het helpt om betere keuzes te maken én om die keuzes beter uit te leggen.

Daarom geldt: wie meepraat, wordt gehoord. En wie vragen heeft over een besluit of het participatieproces, kan die altijd stellen. We leggen dan graag uit wat er is gebeurd en waarom.

Participatie heeft vijf belangrijke doelen:

1. **Meer invloed voor inwoners** Inwoners kunnen hun ideeën en meningen delen over plannen en beleid. Zo vergroten we hun invloed op wat er in Leiderdorp gebeurt.
2. **Gebruik maken van kennis en ervaring.** Niemand kent een buurt beter dan de mensen die er wonen, werken of bezoeken. Door gebruik te maken van die lokale kennis kunnen we betere keuzes maken.
3. **Beter zicht op belangen en zorgen** Participatie helpt ons te begrijpen wat inwoners belangrijk vinden, wat hen bezighoudt en waar zorgen over zijn. Dat helpt de gemeente om belangen zorgvuldig tegen elkaar af te wegen.
4. **Open en transparante besluitvorming** We willen duidelijk zijn over het hoe en waarom van besluiten. Ook als niet ieders wens wordt gehonoreerd, leggen we goed uit hoe het besluit tot stand is gekomen en wie waarvoor verantwoordelijk is, zoals het college of de gemeenteraad.
5. **Serieus en zorgvuldig** Participatie is geen vrijblijvende activiteit. In sommige gevallen is participatie zelfs wettelijk verplicht, zoals bij een verkeersbesluit: inwoners mogen dan gedurende zes weken reageren, en de gemeente moet dit besluit openbaar delen.

Niet altijd eens, wél gehoord

Participatie betekent niet dat we het altijd met elkaar eens zijn – en dat hoeft ook niet. In een diverse samenleving bestaan verschillende belangen, ideeën en wensen. Soms staat dat zelfs haaks op elkaar. Het doel van participatie is dan ook niet om iedereen tevreden te stellen, maar om met elkaar in gesprek te gaan, verschillende perspectieven zichtbaar te maken en uiteindelijk tot een goed afgewogen besluit te komen.

Dat betekent ook:

- dat een meerderheid van meningen niet automatisch leidt tot een bepaald besluit;
- dat de gemeente niet belooft om alle ideeën uit te voeren, maar wél om er serieus naar te luisteren en er transparant over te zijn wat er mee gebeurt;
- dat ook mensen die het niet eens zijn met de uitkomst, recht hebben op een duidelijke uitleg waarom een bepaalde keuze is gemaakt.
- dat juist door participatie we als gemeente beter kunnen uitleggen welke afwegingen zijn gemaakt, welke belangen zijn meegewogen, en welke positieve én negatieve effecten we daarbij erkennen. Ook dat is een vorm van respect: laten zien dat je begrijpt wat er leeft, ook als een keuze een andere kant op gaat dan iemand hoopte.

Participatie is dus geen garantie op gelijk krijgen – maar wél op een eerlijk proces waarin alle stemmen gehoord worden en waarin het uiteindelijke besluit goed wordt onderbouwd. Zo werken we aan beter beleid, en aan wederzijds begrip en vertrouwen.

5. Wat gebeurt er al en welke ambities heeft de gemeente?

In Leiderdorp vinden we het vanzelfsprekend dat we in gesprek gaan met inwoners, organisaties en andere betrokkenen bij plannen en projecten. Samen maken we onze gemeente sterker, leefbaarder en groener.

We doen dit al op veel plekken. Zo hebben we bij het opstellen van de Sociale Agenda inwoners en maatschappelijke organisaties gevraagd om hun ideeën in te brengen. En in 2025 praatten we met inwoners over allerlei onderwerpen die er toe doen; zoals de verbetering van de fietsveiligheid op de Baanderij, de toekomstvisie op onze leefomgeving (de Omgevingsvisie) en het biodiversiteitsplan.

Dat biodiversiteitsplan is het gezamenlijke plan van Leiderdorp om de natuur in onze gemeente te versterken. Denk aan meer ruimte voor planten en dieren, een gezonde bodem en schoon water. Inwoners en organisaties hebben meegedacht over wat er mogelijk is in hun straat, buurt of wijk. Die inbreng maakt het plan beter én zorgt voor meer betrokkenheid bij de uitvoering.

Participatie gaat ook over het ondersteunen van goede ideeën van inwoners zelf. Een mooi voorbeeld is het project om boomspiegels, de open grond rond bomen in straten, samen te vergroenen.

Waar we naartoe willen

Participatie in Leiderdorp is essentieel en wordt continue versterkt en vormgegeven. Daarom werken we met de volgende uitgangspunten bij alle vormen van participatie:

Iedereen betrekken

We willen dat inwoners van álle leeftijden en achtergronden mee kunnen denken, praten of doen. Ook mensen die dit nu nog niet zo vaak doen, zoals jongeren of nieuwe inwoners, willen we actiever bereiken en enthousiasmeren.

Ruimte voor eigen ideeën

Inwoners hebben vaak mooie ideeën voor hun wijk, straat of vereniging. We willen het makkelijker maken om die ideeën met de gemeente te delen en samen te kijken wat mogelijk is.

Nieuwe manieren van meedoen

Naast bijeenkomsten en vragenlijsten willen we ook andere participatie-instrumenten gebruiken, zoals sociale media, digitale platforms of tijdelijke proeven in de wijk. Zo sluiten we beter aan op wat mensen nodig hebben en hoe ze het liefst meedoen.

Een participatie toolbox met verschillende instrumenten wordt door de gemeente stap voor stap verder opgebouwd en ingezet waar dat past. Deze toolbox maakt geen onderdeel uit van ons participatiebeleid. Participatie is nooit "af" en we blijven leren, verbeteren en vernieuwen.

6. Wat is belangrijk bij inwonersparticipatie?

Voor de gemeente zijn vijf principes belangrijk bij inwonersparticipatie:

1. Iedere inwoner die mee wil praten of mee wil doen, moet mee kunnen doen.

Dat betekent dat we op tijd vertellen wat het plan of idee is. En dat de participatie toegankelijk en inclusief is. Dat betekent bijvoorbeeld dat bijeenkomsten op plaatsen zijn waar rolstoelen of rollators naar binnen kunnen. En dat de website van de gemeente ook bereikbaar is voor inwoners die niet goed kunnen zien. We zorgen voor een inclusieve communicatie om een zo breed mogelijke groep aan te spreken en te bereiken.

2. We leggen uit wat het project is waar de inwoners over mee kunnen denken.

Bij elk project leggen we uit waar men wel en niet over kunnen meedenken en wie er uiteindelijk een beslissing neemt. Soms zijn eerder al beslissingen genomen. Of het gaat om een idee waarin inwoners niet of nog niet mee kunnen doen. Dan zijn er grenzen aan de participatie. Door het toe te lichten weten inwoners wat zij kunnen verwachten van de gemeente.

3. **We luisteren naar alle meningen.** Daardoor weten we wat belangrijk is voor inwoners. Meningen verschillen. De gemeente kan niet alle meningen en ideeën uitvoeren. Weten welke meningen er zijn helpt wel om goede beslissingen te nemen. Dan kunnen we ook beter uitleggen wat de redenen voor een beslissing zijn.

4. **De gemeente doet ook haar best om mensen te betrekken.** We willen dat mensen onze informatie kunnen vinden. Daarom informeren we mensen op verschillende manieren. Zo gebruiken we onze gemeentepagina's in het Leiderdorp Weekblad, verzenden we brieven, en zetten we de website en sociale media in. Door op verschillende manieren en momenten te praten, zorgen we dat onze boodschap aankomt bij een brede groep mensen. Soms heeft project van de gemeente gevolgen voor een groep inwoners die niet gewend is om mee te denken. Dan zet de gemeente extra stappen om deze groep te bereiken.

5. **Wat we zeggen, doen we.** Als we iets niet doen, leggen we dat uit. We willen dat inwoners de gemeente vertrouwen.

7. Wat is belangrijk bij overheidsparticipatie?

Bij overheidsparticipatie let de gemeente op drie principes:

1. **We maken duidelijk hoe en waar inwoners een idee voor Leiderdorp kunnen melden.** Een idee voor Leiderdorp kan van alles zijn. Op de website maken we hier een websitepagina voor.

2. **We leggen uit wat de gemeente met het idee gaat doen en waarom.** Als het idee bij de gemeente binnenkomt, bekijkt de gemeente het idee. Als de gemeente positief is over het idee, krijgt de inwoner een contactpersoon en vertellen we wat de rol van de gemeente is. Soms vindt de gemeente iets wel een goed idee maar kan de gemeente het niet uitvoeren. Dat leggen we dan uit.

3. **Als de gemeente en inwoners samen een idee uitvoeren, leggen we de afspraken hierover vast.** Soms werken gemeente en inwoners samen aan idee. Dan schrijven we op wat onze rollen en afspraken zijn.

Voor principes voor participatie vanuit derden, privaat georganiseerd, valt dit nu buiten het participatiebeleid en zal op den duur een eigen stappenplan kennen.

8. Meedenken, meepraten, meedoen: hoeveel en hoe?

Inwonersparticipatie

Bij een project of een plan van de gemeente vraagt de gemeente inwoners, ondernemers en andere betrokkenen om mee te denken, te praten of te doen. Hoe dit kan en hoeveel

ruimte er is, verschilt per project en dit wordt ook per project aangegeven, ook aan de gemeenteraad. Soms bestaan al regels en afspraken, dan zijn die leidend.

“Participatie is...

Op de markt in gesprek gaan met burgemeester, wethouders of ambtenaren over een specifiek onderwerp. Een voorbeeld is de Omgevingsvisie. Dit is het toekomstplan voor het gebied van Leiderdorp. Hierover is de gemeente met inwoners op de markt in gesprek gegaan om ideeën van inwoners te horen.”

Voordat participatie begint, maken we duidelijk waarover inwoners wel én niet mee kunnen denken.

Om uit te leggen hoe inwoners kunnen meedenken, gebruiken we een ladder, de participatieladder, met zes treden. Op een hoge trede van de ladder kunnen inwoners of andere betrokkenen veel meedenken of meedoen en zelfs mee beslissen. Dan hebben ze een grote rol. Op een lage trede is hun rol kleiner en kan participatie bestaan uit het informeren via een brief.

De zes treden op de participatieladder voor inwonersparticipatie zijn:

1. Informeren: De gemeente geeft informatie over een project of iets anders.. De inwoners en andere betrokkenen kunnen vragen om meer uitleg over het plan. Zij kunnen het niet project niet veranderen.
Een voorbeeld van informeren is een uitleg van een project in een bewonersbrief.
2. Raadplegen: De gemeente heeft een plan en praat daarover met inwoners en andere betrokkenen. Zij kunnen dan hun ideeën of hun mening over het plan geven.

Dat kan bijvoorbeeld op een informatieavond. Of met een vragenlijst. Het kan ook zijn dat er een besluit wordt genomen waarop iedereen kan reageren (een terinzagelegging). Dan kunnen inwoners een e-mail of een brief over het plan aan de gemeente sturen. Dit heet ook wel reageren of een zienswijze indienen.

Na het raadplegen besluit de gemeente welke ideeën worden gebruikt en welke niet. Hierover geeft de gemeente uitleg.
3. Adviseren: De gemeente vraagt advies over een bepaald onderwerp. Bijvoorbeeld aan een adviesraad. Deze bekijkt de vraag van de gemeente en bedenkt een oplossing. De gemeente is niet verplicht om deze oplossing over te nemen. Maar dan moet de gemeente wel uitleggen waarom de gemeente een andere

oplossing kiest. In Leiderdorp vraagt de gemeente bijvoorbeeld advies aan de adviesraad sociaal domein.

4. Coproduceren: Bij coproduceren maken gemeente en bijvoorbeeld inwoners samen iets. Zij zoeken samen naar een oplossing of maken een plan. De gemeente neemt de definitieve beslissing over het plan.
Een voorbeeld: inwoners en gemeente werken samen aan het ontwerp van een straat of wijk.
5. Meebeslissen: Net als bij coproduceren maken inwoners en gemeente samen een plan. Het verschil met coproduceren is dat ze nu ook samen beslissen over wat met dit plan gebeurt. Van tevoren wordt afgesproken waarover inwoners precies wel of niet mee kunnen beslissen.
6. Beslissen: Bij meebeslissen nemen gemeente en inwoners samen een besluit over een plan dat zij samen maken. Bij beslissen hebben de inwoners het laatste woord bij een keuze. De gemeente geeft dan van tevoren regels of stelt geld beschikbaar. Hier moeten de inwoners zich aan houden.

Voorbeeld

Stel de gemeente richt een park opnieuw in. Dan kan de gemeente inwoners op verschillende manieren laten meedenken of meedoen:

1. De gemeente organiseert een bijeenkomst en vertelt wat de plannen zijn. Dit is informeren.
2. De gemeente maakt een vragenlijst en vraagt inwoners ideeën. Dit is raadplegen.
3. De gemeente stelt een commissie in en vraagt de commissie van inwoners om een advies te geven. Dit is adviseren.
4. De gemeente maakt samen met de inwoners het ontwerp voor het park. De gemeente neemt de beslissingen. Dit is coproduceren.
5. Gemeente en inwoners maken samen met de inwoners een ontwerp voor het park. Zij maken samen beslissingen. Van tevoren bespreken ze wie wat beslist. Dit is meebeslissen.
6. De gemeente laat de inwoners zelf het plan maken en uitvoeren. Dit is beslissen.

Overheidsparticipatie

Meedoen is ook zelf ideeën voor Leiderdorp bedenken. Een inwoner of een groep inwoners met een idee kan zich melden bij de gemeente. Op de website staat een formulier hoe dat moet. Een voorbeeld in Leiderdorp is dat inwoners samen met de gemeente een speeltuin hebben ontworpen. De inwoners zorgen voor deze speeltuin. Bij ieder idee besluit het gemeentebestuur eerst of het idee goed voor Leiderdorp is. Als dat

zo is, onderzoekt de gemeente wat zij in dit idee voor de inwoners kan doen. De gemeente kan verschillende rollen kiezen, van helemaal niets doen tot en met alles regelen.

Een speeltuin adopteren - voorbeeld van participatie

Op een paar locaties beheren groepen inwoners een speeltuin. Zij richten hiervoor een vereniging of een stichting op. De inwoners voeren kleine reparaties uit. De gemeente blijft eindverantwoordelijk. Inwoners en gemeente sluiten hier een contract over .”

De vijf treden op de participatieladder voor overheidsparticipatie zijn:

- 1. Loslaten:** De gemeente doet niets. De uitvoering van het idee is helemaal van de inwoners die het hebben bedacht. De gemeente bemoeit zich niet met de inhoud en niet met het proces.
- 2. Steunen:** Het idee komt van een inwoner. De gemeente vindt het goed om het idee mogelijk te maken. De gemeente wil inwoners steunen. Inwoners kunnen dan bijvoorbeeld vragen om gebruik te maken van een ruimte of een locatie van de gemeente voor hun idee.

Als inwoners denken dat zij een taak van de gemeente beter of slimmer kunnen uitvoeren, kunnen zij de gemeente uitdagen. Dan maken zij hier een voorstel voor. Ook dit staat uitgelegd op de website van Leiderdorp.
- 3. Stimuleren:** De gemeente vindt zelf iets belangrijk voor Leiderdorp, maar kan of wil het project niet zelf starten. Ze wil inwoners of een groep aanmoedigen dit zelf te doen.
- 4. Leiden:** De gemeente is positief over het idee van inwoners en werkt in de uitvoering van het idee samen met de inwoners en andere partijen. De gemeente wil wel de leiding hebben in de uitvoering van dit idee.
- 5. Regelen:** De gemeente vindt het idee van inwoners goed. Voor de uitvoering van het idee zijn afspraken en regels nodig. De gemeente moet kunnen controleren of iedereen zich aan de afspraken en regels houdt. Daarom kunnen de inwoners het idee niet helemaal zelf uitvoeren en zal de gemeente dit regelen via afspraken en regels.

9. Ieder een eigen rol

De gemeente vraagt inwoners om mee te praten over een project. Of inwoners hebben een idee en vragen of de gemeente kan helpen. Dan wordt uitgewerkt hoe inwoners en andere betrokkenen kunnen mee doen.

Wie meedoet verschilt per idee. En hoe meegedaan wordt verschilt ook per idee of project. Belangrijkste is dat duidelijk is wie wat doet en welke rol iedereen heeft. Dan weet iedereen wat hij of zij kan verwachten. Dit wordt vooraf helder uiteengezet.

De samenleving

Inwoners, ondernemers, maatschappelijke partijen, verenigingen en alle andere groepen zijn samen de samenleving. Voor de gemeente is de samenleving in projecten belangrijk, omdat de samenleving veel kennis heeft. Inwoners en alle andere groepen zijn ervaringsdeskundig. Dit betekent dat zij veel weten van Leiderdorp omdat zij wonen, werken en leven in Leiderdorp. Of zij hebben ervaring op andere gebieden, zoals uit hun werk, vrijwilligerswerk of de tijd waarin zij nog niet in Leiderdorp woonden. Dit helpt de gemeente bij het bedenken van plannen voor Leiderdorp.

De samenleving heeft zelf ook wensen en ideeën. Een groep inwoners of een enkele inwoner kan met een idee naar de gemeente gaan. Dan onderzoekt de inwoner zelf wat anderen van het idee vinden. Bijvoorbeeld bij een idee om de straat op te knappen. Een ander voorbeeld is als een inwoner een aanbouw aan zijn woning wil maken. Dan moet een vergunning worden aangevraagd en daarbij zal de inwoner ook in gesprek moeten gaan over of omwonenden informeren over de plannen.

Gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester

Het bestuur van een gemeente bestaat uit drie bestuursorganen. Een bestuursorgaan is een groep of een functie die namens de overheid beslissingen mag nemen. In een gemeente zijn dit 1. de gemeenteraad, 2. het college van burgemeester en wethouders en 3. de burgemeester.

De inwoners kiezen de gemeenteraad. Namens deze inwoners stelt de gemeenteraad algemene regels en doelen vast. Deze regels gaan bijvoorbeeld over wonen en de omgeving. Het college van burgemeester en wethouders werkt deze algemene regels uit in projecten. En de gemeenteraad controleert hoe dit gaat. De gemeenteraad neemt ook beslissingen over de verdeling van het geld van de gemeente.

De gemeenteraad stelt ook regels vast over hoe inwoners kunnen meepraten in de gemeente en wat er belangrijk is bij participatie. Dit staat in dit

participatiebeleidsdocument en in de participatieverordening. In de participatieverordening staan de officiële regels. Dit beleidsdocument legt verder uit welke afspraken en werkwijzen in Leiderdorp gelden.

Als deze algemene regels en het geld er zijn, krijgt het college van burgemeester en wethouders ruimte om in plannen aan de slag te gaan. De ambtenaren adviseren het college hierover en voeren de plannen uit. Soms vindt de gemeenteraad een idee of een plan zo belangrijk dat zij van te voren willen weten hoe het college inwoners mee laat praten. Dan stuurt het college een brief aan de gemeenteraad. Inwoners kunnen deze brieven ook lezen. Die zijn te vinden via de [webpagina](#) van de gemeenteraad.

Soms hebben inwoners een idee dat niet past bij de algemene regels. Of er is geen geld voor gereserveerd. Dan beoordeelt het college dit idee. Als het college dit een goed idee vindt, kan het college een voorstel maken voor de gemeenteraad.

De gemeente wil graag dat zoveel mogelijk inwoners uit alle groepen en van alle leeftijden mee denken over plannen in Leiderdorp of mee doen aan plannen voor Leiderdorp. Daarom maakt het college één keer in de twee jaar een experimenteerprogramma. Hierin staan dan twee voorstellen over meedenken of meedoen die nieuw zijn voor Leiderdorp.

De gemeentewet geeft de burgemeester een eigen taak op het gebied van participatie¹. De burgemeester moet opletten of de gemeente hiervoor goede werkwijzen heeft. Loop het proces goed? Kan iedereen meedenken of meedoen?

Leiderdorp heeft een eigen panel

Wij willen graag weten wat onze inwoners belangrijk vinden. Daarom hebben wij een [Leiderdorppanel](#), waar alle inwoners van Leiderdorp aan deel kunnen nemen. Wie deelneemt aan het Leiderdorppanel ontvangt enkele keren per jaar een uitnodiging om via internet een vragenlijst in te vullen. Per e-mail krijgt u bericht wanneer een nieuwe peiling start. Na afloop van elke peiling wordt u per e-mail geïnformeerd over de belangrijkste uitkomsten.

Wilt u meedoen aan het Leiderdorppanel? Meldt u zich dan aan via www.leiderdorppanel.nl.

¹ Gemeentewet, artikel 170 lid 1c: De burgemeester ziet toe op de kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie.

10. Hoe het werkt

Hoe meedenken, meepraten of meedoen werkt, hangt af van wie met het idee start. Hieronder leggen we eerst uit hoe het gaat als een inwoner of een groep inwoners een idee heeft. Daarna beschrijven we de werkwijze bij een idee of een plan van de gemeente.

Stappenplan overheidsparticipatie

Stappen

- 1 Op de website van Leiderdorp staat een formulier om het idee bij de gemeente te melden. Dit formulier helpt om te bekijken wat de goede route is. Bijvoorbeeld, als het een aanvraag voor een subsidie is of voor een omgevingsvergunning, is er een andere aanvraagroute. Ook voor een evenement is een andere werkwijze.

Het idee mag niet als doel hebben om geld te verdienen en winst te maken.

- 2 Op het formulier staat een aantal vragen, zoals bijvoorbeeld:
 - Wat is het idee?
 - Waarom is het idee belangrijk voor Leiderdorp?
 - Wat is er nodig voor het idee? Denk bijvoorbeeld aan kennis, mensen, ervaring, geld of andere middelen, zoals een ruimte.

Als inwoners een taak van de gemeente willen overnemen staan op het formulier ook vragen zoals:

- Waarom kunnen de inwoners een taak beter en slimmer uitvoeren dan de gemeente?
- Hoe past het idee in de projecten die de gemeente al uitvoert?
- Heeft de buurt of andere betrokkenen meegedacht over het idee? Wat vinden zij van het idee?
- Hoe gaan de inwoners de taak goed uitvoeren?
- Staat het idee of de taak open voor alle groepen Leiderdorpers? Is het bereikbaar voor alle Leiderdorpers?
- Wat kost het idee? Is meer of minder geld nodig dan de gemeente nu gebruikt voor deze taak?
- Wie gaat de taak uitvoeren? Wordt hiervoor bijvoorbeeld een stichting opgericht?
-

- 3 De gemeente ontvangt het formulier en bekijkt het idee. Meestal heeft de gemeente vragen over het idee. Dan vraagt de gemeente meer informatie of gaat de gemeente met de bedenkers van het idee praten.
- 4 Als de gemeente het idee goed vindt, moet de gemeente besluiten hoe inwoners en gemeente het idee gaan uitvoeren. In dit beleidsplan is uitgelegd wat de gemeente kan doen : Loslaten, steunen, stimuleren, leiden of reguleren.

Vaak zijn afspraken nodig of sluiten de gemeente en de inwoners een overeenkomst. Ze denken bijvoorbeeld na over de verdeling van rollen. En ook hoe gemeten wordt of het idee werkt.

De gemeente bedenkt ook wie een besluit over het idee moet nemen. Dat kan het college van burgemeester en wethouders zijn. Of de gemeenteraad. Soms past het idee ook binnen afspraken die al bestaan.

- 5 Inwoners voeren het idee uit. Hoe de gemeente helpt hangt af van de afspraken die zijn gemaakt over de verdeling van taken.

Stappenplan inwonersparticipatie

Als de gemeente start met een idee is de werkwijze iets anders.

Stappen

- 1 De gemeente maakt een plan of start een project. Hierin staat meestal ook al iets over hoe de gemeente inwoners en andere betrokkenen wil laten meedenken of meedoen. Vaak is er een webpagina op de website van de gemeente over het plan. Hierop schrijft de gemeente ook hoe inwoners kunnen mee denken.

- 3 Soms kunnen inwoners niet meedenken over een plan. In de officiële regels, de participatieverordening, staan situaties waarin meedenken niet mag. Voorbeelden: als er een crisis is, of als er al oudere besluiten over hetzelfde onderwerp bestaan. Als inwoners niet kunnen meedenken, legt de gemeente dit uit.

Ook verplicht de wet soms dat de gemeente inwoners vraagt om inwoners om mee te denken. Een voorbeeld is de Omgevingsvisie, het plan voor de omgeving in Leiderdorp, voor een lange periode

- 4 Als inwoners kunnen meedenken of meedoen, maakt de gemeente hier een aanpak voor. Dit heet een participatie-aanpak. Soms is de aanpak een apart plan. Soms is dit een tekst in een projectplan. In het participatie-aanpak staat de trede: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, beslissen, meebeslissen.

Daarvoor kijkt de gemeente naar allerlei vragen. Voorbeelden zijn:

- Welke effecten heeft het plan voor Leiderdorp? En voor welke groepen in Leiderdorp?
- Wat is de geschiedenis van het plan? Hebben de inwoners al eerder meegedacht over het plan?
- Welke beslissingen staan al vast? Waar kunnen de inwoners meedenken?
- Wat verwachten deze groepen in Leiderdorp?
- Wat is een goede manier voor meedenken of meepraten over dit plan? Is dat een bijeenkomst of een vragenlijst of een buurtgesprek?

- 5 De gemeente bedenkt daarbij ook hoe zij deze aanpak bekend maakt bij de inwoners en andere betrokkenen. Soms is het bijvoorbeeld ook nodig om een brief aan de gemeenteraad of aan bewoners te sturen.

En ook welke participatie-instrumenten de gemeente wil gebruiken: bijeenkomst, brieven, vragenlijst, burgerpanel. De gemeente heeft een gereedschapskist met

instrumenten. Daar komen telkens vormen bij en gaan vormen af. We leren van de praktijk en van andere gemeenten.

In een project dat lang duurt en uit verschillende stappen bestaat, is de trede in de ene stap soms anders dan in de andere.

Tot slot is ook belangrijk dat inwoners en andere betrokkenen hoe en wanneer ze mee kunnen doen. Dit noemen we een communicatieplan.

- 9 Gemeente en inwoners voeren het plan uit. In welke mate zij dit samen doen hangt af van de participatietrede.
- 10 Van de participatie maken we verslagen waar dit nodig is. Bijvoorbeeld: bij een verkeersbesluit kan er zes weken op dat besluit worden gereageerd. Als er een reactie of idee is gekomen leggen we uit of ideeën wel of niet zijn overgenomen en waarom.
- 11 We leren van ieder project. Na afloop van een project kijken we welke lessen we kunnen gebruiken voor andere projecten.
 - Wat ging er goed wat minder
 - Hoe was de samenwerking
 - Hebben we onze eigen waarden en uitgangspunten gevolgd

11. Samen doen en samen leren

In dit document staan de afspraken en werkwijze van participatie in Leiderdorp. Die helpen in het samenwerken tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en ambtenaren. Hierdoor kennen we elkaars rol en weten we wat we kunnen verwachten.

Participatie is vooral ook: doen. En leren van de praktijk. Daarom kijken we ook steeds terug als een project klaar is. Daarbij bekijken we bijvoorbeeld naar punten zoals:

1. Er is een begrijpelijke participatieaanpak.
2. Bekend is welke groepen gevraagd worden voor participatie. En of zij meedenken of meedoen.
3. Bekeken is of de groepen makkelijk of moeilijk te bereiken zijn. Als het moeilijk is, zijn er extra acties om mensen te bereiken en te betrekken.
4. De documenten die belangrijk zijn voor het project, zijn openbaar.
5. Tijdens het proces is informatie beschikbaar over de stand van zaken.
6. Op de website van Leiderdorp staat waar inwoners of andere betrokkenen vragen of klachten over het proces van participatie kunnen stellen.

Iedere vier jaar kijken we of de participatieverordening en het participatiebeleid goed werken. Zijn de regels duidelijk? Wat hebben we geleerd van de praktijk? Wat kan er beter? Zo werken we samen aan participatie en leren we samen van participatie.

"Samen denken. Samen doen. Voor Leiderdorp."

CONCEPT